

Kjell Swanström
Kanslichef

ANFÖRANDE

Datum

2005-03-08

Förslag till en federal lag i Förbundsrepubliken Tyskland om tillgång till myndigheters information – Hearing i Förbundsdagens Inrikesutskott måndagen den 14 mars 2005

Kort inledningsanförande

För en svensk framstår det som självklart att statliga och kommunala myndigheters information i ärenden hos dem och rörande deras övriga tjänsteangelägenheter som huvudregel skall vara öppen och tillgänglig för alla som önskar ta del av den, såväl allmänheten som journalister och andra representanter för media. Denna princip har med några kortare uppehåll gällt enligt grundlag i Sverige sedan 1766. Erfarenheterna är i allt väsentligt positiva. Öppenhet i myndigheternas verksamhet befördrar medborgarnas förtroende för de styrande, medan överdriven slutenhet och hemlighetsfullhet är ägnad att framkalla misstroende. Omfattande och snabb tillgång till information – inte minst genom medias förmedling – stimulerar den offentliga debatten och höjer dess kvalitetsnivå. Det finns också indikationer på att stor öppenhet inom myndighetssektorn är en faktor bland flera som effektivt motverkar tendenser till korruption.

Mot denna bakgrund ser jag mycket positivt på att det nu finns ett lagförslag om informationsfrihet på federal nivå i Tyskland, som bygger på öppenhetsprincipen som huvudregel. Snarast är jag en aning förvånad över att det har dröjt så länge innan ett sådant förslag har kommit fram.

Inför dagens fortsatta överläggningar vill jag peka på tre avsnitt i lagförslaget, som det enligt min mening finns goda skäl att diskutera ingående.

1. Undantagen från huvudprincipen (§§ 3–6)

Undantagen bör vara så begränsade som möjligt och noga preciserade. Vidsträckt och opreciserade undantag riskerar att underminera lagens grundtanke och omintetgöra målet, som är att göra den offentliga förvaltningen öppen och genomskinlig; ”The principle of transparency”.

Min uppfattning är att undantagen enligt det föreliggande lagförslaget är onödigt

omfattande och att dessutom vissa av dem är så opreciserade att de kan inbjuda myndigheterna att göra extensiva tolkningar. Svenska erfarenheter är, att myndigheter ofta tolkar alltför opreciserade undantag på det sättet.

2. Handläggningstiden i ärenden om utlämnande av information (§ 7 mom 5)

En tidsfrist på en månad, i vissa fall två månader, från tidpunkten för ansökan är enligt min mening alltför lång. För att en lagreglering av detta slag skall fylla sitt syfte är det viktigt att begärd information görs tillgänglig omedelbart eller i vart fall inom en mycket kort tidsfrist. Detta gäller inte minst för att lagregleringen om informationsfrihet skall fungera som ett effektivt hjälpmedel för pressen och andra media i deras samhällsbevakning.

Det är även viktigt att överklaganden till förvaltningsdomstol (§ 9 mom.4) behandlas med förtur där.

3. Tredje parts ställning och rättigheter (§ 8)

I lagförslaget ges tredje part, d.v.s. bäraren av ett eventuellt skyddsvärt sekretessintresse, en påfallande stark ställning. Jag är tveksam till denna del av lagförslaget. Effekten kan bli dels att insynsrätten ytterligare begränsas, utöver vad som följer redan av de mycket långtgående undantagen enligt §§ 3–6, dels att handläggningstiden i ärenden om utlämnande av information förlängs på ett olyckligt sätt.

Kjell Swanström